

Η μυκηναϊκή ακρόπολη του Γλα βρίσκεται σε ένα βραχώδη λόφο, ύψους 20-40 μ., στο ΒΑ τμήμα της πεδιάδας της Κωπαΐδας. Ο λόφος έχει απιοειδές σχήμα, διαστάσεις 900 X 580 μ. και η επιφάνειά του καλύπτει έκταση 200 στρεμμάτων. Περικλείεται από εντυπωσιακό κυκλώπειο τείχος μήκους 3 χλμ που ακολουθεί το φυσικό σχήμα του βράχου. Η Κωπαΐδα ήταν μια φυσική λίμνη που είχε αποξηρανθεί τεχνητά κατά τη Μυκηναϊκή εποχή. Πριν από την αποξήρανση της λίμνης η ακρόπολη του Γλα ήταν ένα νησί. Όπως δείχνει η κεραμική που βρέθηκε στο λόφο, η πρωιμότερη κατοίκηση στη θέση αυτή ανάγεται στη Νεολιθική εποχή.

Το τείχος του Γλα παρουσιάζει τη χαρακτηριστική ιδιομορφία ότι κατά διαστήματα η επιφάνειά του, τόσο στην εξωτερική όσο και στην εσωτερική όψη, διακόπτεται από κατακόρυφες προεξοχές-οδοντώσεις. Με τον τρόπο αυτό διασπάται η καμπύλη και αναλύεται σε μικρά ευθύγραμμα τμήματα. Η ιδιότυπη αυτή κατασκευή υπαγορεύτηκε από το οικοδομικό υλικό, τον εγχώριο ασβεστόλιθο, ο οποίος δεν προσφέρεται για καμπύλες επιφάνειες. Το τείχος αποτελείται από μεγάλους τετραγωνισμένους ογκόλιθους κανονικά τοποθετημένους έτσι ώστε δημιουργείται η εντύπωση ενός ψευδοϊσοδομικού συστήματος. Διασχίζεται από τέσσερις πύλες στις οποίες οδηγούν αναβάθρες. Η διάταξη των πύργων και των προμαχώνων που προστατεύουν τις πύλες, κυρίως η ύπαρξη πλευρικού πύργου στη νότια πύλη που επιτρέπει στους υπερασπιστές να βάζουν τους επιτιθέμενους από τα πλάγια, προδίδει προηγμένη γνώση της πολιορκητικής, όχι όμως τόσο εξελιγμένη όσο στις ακροπόλεις των Μυκηνών και της Τίρυνθας. Γι' αυτό και οι πύλες του Γλα, που είναι πρωιμότερες και βρίσκονται σ' ένα πειραματικό στάδιο, θεωρούνται τα πρότυπα των πυλών με αμυντικούς πύργους που χαρακτηρίζουν τη δεύτερη φάση των αργολικών ακροπόλεων.

Τα δάπεδα των εισόδων είναι λιθόστρωτα, τα κατώφλια είχαν τη μορφή χαμηλών τοιχαρίων με ξύλινη επένδυση, οι πύλες είχαν ξύλινα θυρώματα και ξύλινα θυρόφυλλα επενδεδυμένα με χάλκινα ελάσματα.

Στο εσωτερικό της ακρόπολης υπήρχαν διάφορα κτίρια, αλλά τον χώρο καταλάμβανε κυρίως ένας εκτεταμένος περίβολος που χωρίζεται με διατείχισμα εγκαρσίως σε δύο τμήματα: το βόρειο, όπου βρίσκεται το ανάκτορο ή "μέλαθρον" και το νότιο, που περιλαμβάνει δύο παράλληλα μακρόστενα κτιριακά συγκροτήματα. Ο περίβολος είναι κτισμένος από κανονικούς λίθους σύμφωνα με την κυκλώπεια τεχνική, αλλά η ανωδομή του είναι πλινθινή. Έχει δύο πύλες εκ των οποίων η μία, η ανατολική, οδηγεί κατευθείαν στο μέλαθρον, ενώ η άλλη, η νότια, οδηγεί στο νότιο συγκρότημα. Μια τρίτη πύλη βρίσκεται στο διατείχισμα και εξασφαλίζει την επικοινωνία των δύο τμημάτων του περιβάλλου.

Το μέλαθρο είναι κτισμένο επάνω σε κυκλώπειο άνδηρο, έχει έκταση 1.870 τ.μ. και συνίσταται σε δύο μακρόστενες πτέρυγες που συναντώνται σε ορθή γωνία. Η κάθε πτέρυγα αποτελείται από μικρά ανεξάρτητα μεταξύ τους διαμερίσματα, τα οποία επικοινωνούν με ένα σύστημα διαδρόμων. Ένα διαμέρισμα στην άκρη κάθε πτέρυγας έχει διάταξη μεγάρου, χωρίς όμως εστία και κίονες στον δόμο. Η απουσία εσωτερικών υποστηριγμάτων υποδηλώνει ότι τα μέγαρα ήταν μονώροφα, αλλά το υπόλοιπο κτίριο είχε ασφαλώς και δεύτερο όροφο. Το μέλαθρο είχε δύο εισόδους, μία σε κάθε πτέρυγα. Στο σημείο όπου οι πτέρυγες συναντώνται, βρέθηκε ένα κομμάτι από "κέρατα καθοσιώσεως" που θα κοσμούσαν ασφαλώς το γείσο της στέγης. Οι εξωτερικοί τοίχοι του μελάθρου έχουν κατασκευασθεί από λίθους ενώ οι εσωτερικοί έχουν λίθους στο κάτω μέρος, και πλίνθους με ξυλοδεσιές στο επάνω. Ήταν ασβεστοκονιαμένοι και, από μερικά έγχρωμα σπαράγματα κονιάματος που έχουν βρεθεί, συνάγεται ότι, ορισμένοι τουλάχιστον, ήταν και τοιχογραφημένοι. Τα δάπεδα ήταν επίσης επικονιαμένα.

Στο νότιο τμήμα του περιβόλου βρίσκονται δύο μακρόστενα και δύο εγκάρσια προς αυτά κτίρια. Το δυτικό μακρόστενο κτίριο αποτελείται κυρίως από έναν υπόστυλο χώρο που έχει το σχήμα μιας κλειστής στοάς χωρισμένης σε δωμάτια με κίονες στο κέντρο, ενώ το ανατολικό είναι απλούστερο και αποτελείται από διάφορα ανόμοια τετράπλευρα διαμερίσματα. Έξω από το δυτικό κτίριο, στη δυτική αυλή, βρέθηκε ένας σωρός από προσεκτικά στοιβαγμένα πήλινα κεραμίδια. Έχουν κατασκευασθεί στον τροχό. Από το σημαντικό αυτό εύρημα αντλούμε πληροφορίες, όχι μόνο για τον τρόπο με τον οποίο κατασκεύαζαν οι Μυκηναίοι τα κεραμίδια, αλλά και για τον τρόπο με τον οποίο στεγάζονταν τα κτίρια του Γλα, και συμπεραίνουμε ότι, αν όχι όλα, πάντως τα περισσότερα είχαν στέγη επικλινή.

Τα κτίρια του νότιου περιβόλου έχουν απλή αλλά φροντισμένη κατασκευή. Έχει δοθεί προσοχή κυρίως στη λειτουργικότητα των επί μέρους τμημάτων, χωρίς όμως να αγνοείται και το αισθητικό στοιχείο. Η κατασκευή, οι στοές, οι λίγες πύλες εισόδου και οι αναβάθρες που οδηγούν σ' αυτές αποτελούν τις βοηθητικές εγκαταστάσεις του μελάθρου. Πρόκειται για εργαστήρια, κατοικίες τεχνιτών και χώρους αποθήκευσης. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο υπάρχουν οι αναβάθρες: για να μεταφέρονται εύκολα λίθοι, ασκοί γεμάτοι προϊόντα, και άλλα φορτία.

Στην ακρόπολη του Γλα δεν διακρίνονται ξεχωριστές οικοδομικές φάσεις. Ακρόπολη και μέλαθρο κτίσθηκαν στις αρχές του 13ου αι. π.Χ. και εγκαταλείφθηκαν πριν από το τέλος του αιώνα, γύρω στα 1230, αφού καταστράφηκαν από πυρκαγιά.

Το "ανακτορκό" συγκρότημα του Γλα εμφανίζει πολλές ιδιορρυθμίες. Η διευθέτηση σε δύο

πτέρυγες που έχουν την ίδια διαρρύθμιση με ανεξάρτητα διαμερίσματα, η απουσία εστίας στα μέγαρα, η έλλειψη ιεράρχησης στις αίθουσες, υποδηλώνουν ότι σ' αυτό δεν κατοικούσε ένας άναξ στον οποίον όλα υπάγονταν, όπως δείχνει καθαρά η διευθέτηση των άλλων μυκηναϊκών ανακτόρων, αλλά δύο αξιωματούχοι που είχαν περίπου τις ίδιες δικαιοδοσίες. Οι ιδιορρυθμίες όμως αυτές ερμηνεύονται αν τις εξετάσει κανείς μέσα στο πλαίσιο των έργων που είχαν κατασκευάσει οι Μυκηναίοι για την αποστράγγιση της Κωπαΐδας. Πράγματι η ακρόπολη του Γλα περιβάλλεται από αναχώματα που είχαν προορισμ'ό να συγκρατούν τα νερά των χειμάρρων και των ποταμών για να μην πλημμυρίζει το λεκανοπέδιο. Στα γύρω υψώματα υπήρχαν παρατηρητήρια, φρούρια και οχυρά που εξασφάλιζαν τη φύλαξη και τη συντήρηση των αποστραγγιστικών έργων. Όλο αυτό το σύστημα ακρόπολης-αποστραγγιστικών έργων-οχυρών πρέπει να το αντιληφθεί κανείς σαν σύνολο, συλλογικό έργο των κατοίκων της περιοχής. Στο μέλαθρο θα έμεναν οι αξιωματούχοι που είχαν αναλάβει τη φρούρηση και την επίβλεψη. Στις βοηθητικές εγκαταστάσεις θα αποθηκεύονταν τα αγαθά. Εξάλλου, όπως ο ελεύθερος χώρος μέσα στην ακρόπολη ήταν μεγάλος, θα χρησίμευε σε περίπτωση κινδύνου σαν καταφύγιο για τους κατοίκους και τα ποιμνία τους. Η καταστροφή των αποστραγγιστικών έργων είχε σαν αποτέλεσμα και την εγκατάλειψη της ακρόπολης, γι' αυτό και ο χρόνος λειτουργίας της ήταν τόσο σύντομος.